

Slovenský národopis

37 • 1989

4

Na obálke: 1. strana: Glória Frácsová, 12 roč.: Páv. Batika, LŠU Prešov. Foto A. Mičúchová. Archív SNG Bratislava.

4. strana: Geometrizedaná výšivka na dienu čepca z Paty, okr. Galanta. Koniec 19. stor. Foto Gregor Fudala

Na príprave čísla redakčne spolupracovali S. Burlasová a M. Leščák.

Koncovky na stranách 460, 481, 504, 526, 573, 601, 609, sú detaily kresieb ľudovej umelkyne Zuzky Seleckej. Fotografie detských výtvarných prác A. Mičúchová a F. Tomík. Z archívu SNG Bratislava.

HLAVNÁ REDAKTORKA

Božena Filová

VÝKONNÁ REDAKTORKA

Zora Vanovičová

REDAKČNÁ RADA

Ján Botík, Soňa Burlasová, Václav Frolec, Viera Gašpariková, Emília Horváthová, Soňa Kovačevičová, Igor Krištek, Milan Leščák, Ján Michálek, Ján Mjartan, Štefan Mruškovič, Viera Nosálová, Antonín Robek, Peter Slavkovský, Viera Urbancová

V prezentovanom čísle Slovenského národopisu sú online sprístupnené iba publikácie pracovníkov Ústavu etnológie SAV (v obsahu farebne odlišené).

Ostatné práce, na ktoré ÚEt SAV nemá licenčné zmluvy, sú vynechané.

Slovenský národopis je evidovaný v nasledujúcich databázach

www.ebsco.com

www.cejsh.icm.edu.pl

www.cceol.de

www.mla.org

www.ulrichsweb.com

www.willingspress.com

Impaktovaná databáza European Science Foundation (ESF)
European Reference Index for the Humanities (ERIH): www.esf.org

OBSAH

TVORIVÁ AKTIVITA ČLOVEKA
ETNOGRAFICKÉ A FOLKLORISTICKÉ AS-
PEKTY BĀDANIA

STÚDIE

Úvod (Soňa Burlasová — Milan Leščák) 461

Váross Marián: Človek ako kultúrny subjekt 465

Kováč, Tomáš: Psychologický prístup k tvorivosti 475

Burlasová, Soňa: Korene a princípy folklórnej tvorivosti a jej vývoj v súčasnosti 483

Mačák, Ivan — Martínek, Juraj — Kurfürst, Pavel — Krbata, Peter, — Faltan, Ľubomír — Dvorský, Andrej: Výskum tvorivých aktivít dvoch fujaristov z jednej lokality 491

Chorváthová, Ľubica: O aspektoch tvorivosti v obradoch 499

Profantová, Zuzana: Sociálna tvorivosť a príslovia 505

Gašparíková, Viera: Úsilie o umeleckú seberealizáciu v ľudovom rozprávaní 511

Beneš, Bohuslav: Inzitivní tvůrci v současnosti 519

Hlôšková, Hana: Úrovne a perspektívy tvorivosti rozprávačstva v procesoch folklorizmu 527

Danglová, Oľga: Ľudové maliarstvo na Záhorí — otázky tvorivosti 535

Paličková-Pátková, Jarmila: Interferencia profesionálneho a neprofesionálneho v kreativite ľudovej výroby a záujmovej manuálnej činnosti 545

MATERIÁLY

Kiliánová, Gabriela: Neprofesionálna písomná tvorba v dedinskom prostredí 555

Čierna, Katarína: Kultúrna a výtvarná aktivita dvoch obcí — pokus o porovnanie 567

Štefániková, Zuzana: Ľudový odev a tvorivé procesy 574

SÚČASNÍ TVORCOVIA A NOSITELIA HODNOT ĽUDOVÝCH UMELECKÝCH TRADÍCIÍ

Hlôšková, Hana: Juraj Šaffa — rozprávač 577

DISKUSIA

Krekovičová, Eva: Tvorivosť, tvorba a piesňový folklórny prejav vo svetle výskumov súčasnosti 586

Robotycki, Czesław: Biografia ľudového tvorca ako umelecká pravda 596

Výťah z diskusie na konferencii o tvorivej aktivite človeka 602

ROZHLADY

Važecké betlehemy Jana Hálu (Peter Švorc) 611

Za Pavlom Stanom (Božena Filová) 616

Činnosť Slovenskej národopisnej spoločnosti pri SAV v r. 1988 (Viera Kavaská) 618

Výstava „Slovenské kroje“ (Zuzana Štefániková) 622

RECENZIE A REFERÁTY

Kolektív: Horehronie (Marta Šrámková) 623

P. Stano — R. Žatko: Národopisná literatúra na Slovensku za roky 1901—1959 (Viera Urbancová) 624

P. Slavkovský: Roľník a jeho práca (Magda Paríková) 626

L. Droppová: Chudoba, chudoba, šak si mi moc vina... (Eva Krekovičová) 628

Нáродописný вѣстник љескословенскý (Leo Kuželа)	629
Zázrivá (Monika Kardošová)	630
V. Ferko: Láska na Slovensku (Peter Salner)	631
J. Krivohlavý: Jak si navzájem lépe porozumíme (Zuzana Profantová)	631
J. J. Fedas: Ukrajinskýj narodnyj ver- tep u doslidižňach XIX.—XX. st. (Mikuláš Mušíňka)	632
J. Hajduk-Nijakowska: Nie wszystko bajka (Hana Hlôšková)	633
E. Polák: Bunte Eier aus aller Welt (Elena Prandová)	634
E. Schmidt-Kowar: Bunte sorbische Ostereier (František Kalesný)	636
Čarivna torba (Mikuláš Mušíňka)	637

OBSAH 37. ROČNÍKA

СОДЕРЖАНИЕ

ТВОРЧЕСКАЯ АКТИВНОСТЬ ЧЕЛОВЕКА — ЭТНОГРАФИЧЕСКИЕ И ФОЛЬКЛОРИСТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ИССЛЕДОВАНИЯ

СТАТЬИ

Введение (Соња Бурласова — Ми- лан Лешчак)	461
Варосс, Мариан: Человек как куль- турный субъект	465
Ковач, Томаш: Психологический под- ход к творчеству	475
Бурласова, Соња: Корни и принци- пы фольклорного творчества и его развитие в настоящее время	483
Мачак, Иван — Маргинек, Юрай — Курфирст, Павел — Крбатя, Петер — Фалтян, Любомир — Дворски, Андрей: Исследование творческих активностей — двое фуя- ристов из одной местности	491
Хорватова, Любица: Об аспектах творчества в обрядах	499
Профантова, Зузана: Социальное творчество и пословицы	505
Гащпарикова, Вера: Стремление к художественной самореализации в народном рассказе	511
Бенеш, Богуслав: Наивные авторы в настоящее время	519
Хлошкова, Хана: Уровни и перспек- тивы творчества умения рассказчика в процессах фольклоризма	527
Данглова, Ольга: Народная живо- пись и вопросы творчества	535
Паличкова-Паткова, Ярмила:	

Интерференция профессионального и непрофессионального в творчестве кустарного производства и ручной самодельности	545
--	-----

МАТЕРИАЛЫ

Килианова, Габриела: Непрофес- сиональное письменное творчество в деревенской среде	555
Черна, Катарина: Культурная и худ- ожественная деятельность жителей двух поселков	567
Штефаникова, Зузана: Народная одежда и творческие процессы	574

СОВРЕМЕННЫЕ СОЗДАТЕЛИ И НОСИТЕЛИ ЦЕННОСТЕЙ НАРОДНЫХ ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ТРАДИЦИЙ

Хлошкова, Хана: Юрай Шаффа — рассказчик	577
--	-----

ДИСКУССИЯ

Крековичова, Эва: Креативность, творчество и исполнение песни в све- те исследований современности	586
Роботычки, Чеслав: Биография на- родного творца как художественная правда	596
Из дискуссии на конференции об твор- ческой активности человека	602

ОБЗОРЫ

Вертенные рисунки на открытках Яна Халы из деревни Важец (Петер Шворц)	611
В память Павла Стана (Божена Фило- ва)	616
Деятельность Словацкого этнографиче- ского общества при САН в 1988 г. (Ве- ра Калявска)	618
Выставка «Словацкая народная одежда» (Зузана Штефаникова)	622

РЕЦЕНЗИИ И РЕФЕРАТЫ

СОДЕРЖАНИЕ ЖУРНАЛА ЗА 37-Й ГОД ИЗДАНИЯ

INHALT

DIE SCHÖPFERISCHE AKTIVITÄT DES MENSCHEN — ETHNOGRAPHISCHE UND FOLKLORISTISCHE ASPEKTE DER FORSCHUNG	
Einleitung (Soňa Burlasová — Mi- lan Leščák)	461

STUDIEN

Váross, Marián: Der Mensch als Kultursubjekt	465
Kováč, Tomáš: Das psychologische Herantreten an die Schaffenskraft	475
Burlasová, Soňa: Die Wurzeln und Prinzipien des Folkloreschaffens und seine Entwicklung in der Gegenwart	483
Mačák, Ivan — Martínek, Juraj — Kurfürst, Pavel, — Krbata, Peter — Faltan, Lubomír — Dvorský, Andrej: Die Erforschung der schöpferischen Aktivitäten zweier Hirtenschalmeibauer und -spieler aus einer Lokalität	491
Chorváthová, Lubica: Über die Aspekte der Schaffenskraft in den Zeremonien	499
Profantová, Zuzana: Die soziale Schaffenskraft und die Sprichwörter	505
Gašparíková, Viera: Das Streben nach künstlerischer Selbstrealisierung im volkstümlichen Erzählen	511
Beneš, Bohuslav: Die naiven Autoren in der Gegenwart	519
Hlôšková, Hana: Die Ebenen und Perspektiven der Kreativität des Erzählens im Prozess des Folklorismus	527
Danglová, Olga: Die volkstümliche Malerei und Fragen der Schaffenskraft	535
Paličková-Patková, Jarmila: Die Interferenz des Professionellen und Nichtprofessionellen in der Kreativität der Volkskunstproduktion und im Leischaffen	545

MATERIALIEN

Kiliánová, Gabriela: Das nichtprofessionelle schriftliche Schaffen in der dörflichen Umwelt	555
Čierna, Katarína: Die kulturelle und bildende Aktivität der Einwohner zweier Gemeinden	567
Štefániková, Zuzana: Die volkstümliche Kleidung und die schöpferischen Prozessen	574

DIE GEGENWÄRTIGEN SCHÖPFER UND TRÄGER DER WERTE DER KUNSTTRADITIONEN DES VOLKES

Hlôšková, Hana: Juraj Šaffa — der Erzähler	577
--	-----

DISKUSSION

Krekovičová, Eva: Die Schaffenskraft, das Schaffen und die Liedäuserung im Lichte der gegenwärtigen Forschung	586
Robotycki, Czesław: Die Biografie des volkstümlichen Schöpfers als künstlerische Wahrheit	596
Aus der Diskussion über die schöpferische Aktivität des Menschen	602

RUNDSCHAU

Ján Hálas Weihnachtskrippe von Važec (Peter Švorc)	611
Pavol Stano ist gestorben (Božena Fillová)	616
Die Tätigkeit der Slowakischen ethnographischen Gesellschaft bei Slowakischen Akademie der Wissenschaften im Jahre 1988 (Viera Kalavská)	618
Die Ausstellung „Die slowakische Volkstrachten“ (Zuzana Štefániková)	622

BÜCHERBESPRECHUNGEN UND REFERATE

INHALT DES 37. JAHRGANGES

CONTENTS

MAN'S CREATIVE ACTIVITY — ASPECTS OF ETHNOGRAPHY AND FOLKLORE RESEARCH

ARTICLES

Introduction (Soňa Burlasová — Milan Leščák)	461
Váross, Marián: Man as a Subject of Culture	465
Kováč, Tomáš: Psychological Attitude to the Creativity	475
Burlasová, Soňa: Roots and Principles of Folklore Creativity and its Contemporary Development	483
Mačák, Ivan — Martínek, Juraj — Kurfürst, Pavel — Krbata, Peter — Faltan, Lubomír — Dvorský, Andrej: The Research of Creative Activity of two fuyara-players from the same village	491
Chorváthová, Lubica: On Creativity Aspects in Rites	499
Profantová, Zuzana: The Social Creativity and the Proverbs	505

Gašparíková, Viera: The Artistic Self-realization Efforts in Folk Narrative	511
Beneš, Bohuslav: The Naive Creators of Today	519
Hlôšková, Hana: The Creativity Levels and Perspectives in the Folklorism Process	527
Danglová, Olga: The Folk Painting in the Záhorie Region: Questions of Creativity	535
Paličková-Pátková, Jarmila: Interference of Professional and Non-professional Principles in the Creativity of the Folk Production and Leisure Manual Activities	545

MATERIALS

Kiliánová, Gabriela: The Non-professional Literary Creation in Village Milieu	555
Čierna, Katarína: The Cultural and Artistic Activities of two Villages: an Essay of Comparison	567
Štefániková, Zuzana: The Folk Garment and the Creative Process	574

THE CONTEMPORARY CREATORS AND THE TRADITIONAL FOLK ART VALUES BEARERS

Hlôšková, Hana: Juraj Šaffa — the Folk Narrator	577
---	-----

DISCUSSION

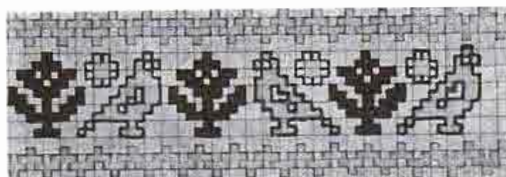
Krekovičová, Eva: The Creativeness, Creation and the Folk Song Manifestations in the Light of the Research of Contemporaneity	586
Robotycki, Czesław: The Folk Creator's Biographies as Artistic True	596
An Abstract from the Discussion on the Conference on Man's Creative Activity	602

REVIEWS

Švorc, Peter.: The Jan Hála's Christmas Nativity Play Drawings of Važec	611
In Memoriam Pavol Stano (Božena Filová)	616
Activity of Slovak Ethnography Association of the SAV in the 1988 year (Viera Kalauská)	618
Exposition "Slovak Folk Garments" (Zuzana Štefániková)	622

BOOKREVIEWS AND REPORTS

CONTENT OF THE 37th VOLUME

TVORIVÁ AKTIVITA ČLOVEKA

ETNOGRAFICKÉ A FOLKLORISTICKÉ ASPEKTY BÁDANIA

ÚVOD

Tvorivosť je v súčasnosti často frekventovanou témou. Hovorí a píše sa o nej v mnohých súvislostiach a skúma sa z rozličných zorných uhlov. Pociťuje sa totiž jej potreba tak vo výrobe materiálnych hodnôt, ako i v každodennej činnosti riadiacej, organizačno-administratívnej, výchovnej, v produkcii vedy, kultúry, ale najmä v jej prijímaní a využívaní. Pociťovanie a vyzdvihovanie potreby tvorivosti zákonite vyplynulo zo súčasných potrieb, ale je aj reakciou na obdobie pasivity, ktoré sa bohužiaľ začalo stávať spoločenským štandardom. Diagnostikovanie tohto stavu, ktoré sa ozýva z pracovísk i z informačných prostriedkov, je východiskovou situáciou, ktorá by mohla pomôcť napraviť tento stav. Tvorivosť by sa mala stať súčasťou životného štýlu.

Tvorivosť je ontogenickou vlastnosťou človeka, jej kultivácia však vyžaduje vytvoriť pre schopnosti človeka predovšetkým východiskovú a cieľovú situáciu. Týmito predpokladmi je na jednej strane motivácia činnosti, vychádzajúca zo spoločenských podmienok a na druhej strane z tých istých podmienok vychádzajúca možnosť uplatnenia. V súvislosti s každou konkrétnou formou ľudskej činnosti možno sledovať aj index jej tvorivého charakteru. V poslednom čase sa veľa hovorí o tvorivosti v súvisí s rozvíjaním výrobných schopností. Podchytiť tento druh tvorivosti je strategickou otázkou civilizačného a ekonomického vývoja spoločnosti. Vedeckotechnická tvorivosť, ktorá je základom spoločenského bohatstva, formuje však iba jednu stránku osobnosti, robí z človeka dobrého výrobcu, špecialistu, kultúrno-umelecká činnosť naproti tomu smeruje k celistvosti a robí z človeka integrovanú osobnosť. V umeleckej tvorbe sa totiž ľudská činnosť spája do celku, obsahuje poznanie sveta, jeho hodnotenie, pretváranie, aj vzájomný styk medzi ľuďmi. Kultúra a umenie vo svojej osobnostnej forme sú potrebné ako protiváha technických činností, ako prostriedok, ktorým sa spoločnosť humanizuje. Kultivovaná a integrovaná osobnosť je vnímavejšia aj v technickej tvorivosti, keďže je celostne eticky citlivejšia.

J. Hlavsa vo svojej knižnej práci *Psychologické základy teórie tvorby* (Praha 1985) načrtáva budúcnosť skúmania kreativity ako interdisciplinárnej vedy, ktorá musí vyťažiť aj z výsledkov viacerých vedných disciplín, medzi ktorými menuje aj etnografiu.

Etnografi a folkloristi, ktorých predmetom bádania je vývin spôsobu života a kultúry ľudových vrstiev, stretávajú sa vo svojej práci neustále s rozličnými formami tvorby a jej produktami.

Národopisné koncepcie sa vlastne od svojich počiatkov priamo či ne-

priamo viazali na kreativitu človeka ako na jeden zo základných predpokladov rozvíjania kultúry. Hoci sa postupne pozornosť vedy o etnických organizmoch sústreďovala na diferenciáciu etnických charakteristík jednotlivých spoločenstiev, resp. ich sociálnych vrstiev, otázka ich kultúro-tvorných schopností a produktivity sa vždy dostávala do popredia a bola obyčajne hranou, na ktorej sa formovali pokrokové či reakčné prístupy k oceňovaniu tvorivého impulzu nositeľov etnokultúrnych tradícií.

To platí o období štúdia „primitívneho človeka“ vo vzťahu k „civilizovanému človeku“ v objavovaní nových, dovtedy neznámych kultúr, kde k priznaniu tvorivých schopností a kultúro-tvornej emancipácie dochádzalo zložitými cestami boja humanistického myslenia s pragmatickými reakčnými postojmi o rasovej a kultúrnej nadradenosti. Ešte v tomto storočí sa však v strednej Európe viedli živé spory o „pokleslých kultúrnych hodnotách“ a stanoviská typu „ľud neprodukuje, iba reprodukuje“ tvorili metodologickú platformu, z ktorej sa „nižšie vrstvy“ spoločnosti posudzovali podľa schopností prijať kultúrne omrvinky z produkcie horných vrstiev. Tieto tendencie je možné vystopovať i v niektorých pozitivistických prístupoch vývoja našej vedy.

Súdy pozitivismu navodzovali situáciu, v ktorej bol za kultúrnymi javmi ich konkrétny nositeľ a tvorca kultúry dobre ukrytý. Tým sa analýza procesov tvorby, pretrvávania, inovácie a preberania dostávala mimo živého záujmu etnografie a folkloristiky. Dominovali potom izolované javy (obsahy) ako fakty a deje „kolektívneho ducha“. I keď francúzski osvietení, či nemeckí a neskôr i naši romantici videli v koncepcii ducha národa skutočné hodnoty s osobitým tvorivým nábojom, úloha konkrétneho tvorivého individua a jeho interakcia s prostredím, v ktorom tvoril, zostávala mimo centra národopisných záujmov.

Konkrétne analytické folkloristické výskumy v Rusku na počiatku storočia, objavovanie tvorivých schopností rozprávačov, spevákov a výtvarne nadaných jednotlivcov, boli konkrétnymi krokmi k rehabilitácii kreativity ľudového tvorca. Táto cesta sa ukázala plodnou dodnes. Postup od výskumu javov k výskumu tvorivosti spoločenskej skupiny (kolektívu), menej však už k tvorivej individualite sa dostal do popredia záujmu marxistickej etnografie a folkloristiky od jej počiatkov. Základným cieľom bolo ukázať kultúro-tvornú schopnosť jednotlivých sociálnych skupín v rozdielnych sociálnych podmienkach triednej spoločnosti a neskôr i v obdobiach budovania socialistickej spoločnosti s dôrazom na špecifické a univerzálne procesy v rámci etnosu ako základnej sociálno-kultúrnej kategórie. Vzťahy príroda—kultúra—spoločnosť—individuum však ani tu nenadobudli rovnováhu. Dialektický vzťah kolektívneho a individuálneho v tvorivom procese zostával v stave nerovnovážnosti záujmu. S tým zápasila i americká kultúrna a sociálna antropológia a francúzska etnológia pri prekonávaní niektorých pozitivistických nánosov. Prichádza preto s myšlienkou komplexného výskumu človeka v rôznych úrovniach jeho sociálnych interakcií (napr. M. Mauss, R. Benedictová, neskôr C. Lévi-Strauss). Siahla pritom i do oblasti psychológie človeka, skúša spojiť analýzu biologických, psychických a sociálnych predpokladov na objasnenie „totálneho“ človeka ako tvorca kultúry, hoci tým čiastočne zastie-

ra protirečivosť vyvierajúcu z rozdielnych sociálnych záujmov, z činnostných predpokladov, z rôzneho stupňa evolúcie aktuálneho kolektívneho poznania, ktoré neustále prekonáva prahy nahromadených stereotypov a skúseností.

Vo všeobecnej teórii kultúry sa novoformulovaná otázka vzťahov príroda—kultúra—spoločnosť—individuum objavila ako iritujúci teoretický problém znovu v posledných troch desaťročiach. Tieto problémy trápia tak marxistickú ako i buržoáznu vedu.

Do popredia sa postupne dostávajú najmä ontické a činnostné aktivity človeka a ich determinácia. Marxistická veda o kultúre, z ktorej sa odvíja alebo ju i ovplyvňuje v posledných desaťročiach aj etnografická teória, vychádza z Marxovho chápania integrácie a vzájomnej podmienenosti rôznych oblastí ľudskej činnosti (teda kultúrotvornej činnosti v najširšom význame slova) s oblasťami sociálno-ekonomických štruktúr a spätnými väzbami na prírodu a človeka.

Známy sovietsky vedec E. S. Markarian z toho odvodzuje, že základom tvorby kultúry je sociálna prax jej nositeľov. Je výrazom ich aktivity a možno ju definovať ako špecifickú funkciu kolektívneho života ľudí. Na rozdiel od hodnotovej koncepcie buržoáznej vedy, hovoriacej viac o „štandardných situáciách“, „antropologických konštantách“ a „kultúrnych vzoroch“ sa tu jednoznačne dostáva do popredia dynamizujúci moment ľudskej kreativity. Najnovšie pokusy aplikovať poznatky z modernej biológie a genetiky pre osvetlenie funkcií univerzálnych matríc, stabilných kultúrnych modelov, elementárnych štruktúr a pôsobenia indikátorov variatívnosti neprináša definitívne rozuzlenie kultúrotvorných princípov. Potvrďuje však fakt, že v ľudskej spoločnosti pri tvorbe kultúry existujú určité mechanizmy príbuzné biologickým procesom. Prenikanie biologického a spoločenského mechanizmu sa tým viac ozrejmuje a prehľbuje. Tieto myšlienky sú aktuálne a podnetné pre rozpracovanie kategórií kultúrnej transmisie a tradície. Sám C. Lévi-Strauss uznáva, že neexistuje všeobecný princíp umožňujúci predvídať náhodné udalosti, z ktorých sa vytvárajú dejiny a zvláštne vlastnosti prostredia alebo nepredvídateľné významy, ktoré sa určitá pospolitosť rozhodla vybrať pre interpretáciu dejinných udalostí alebo spôsobu života.

Ako vidieť, všetky priesečníky, o ktoré sa súčasná moderná etnografia a folkloristika opiera, vedú k objasňovaniu neznámych funkcií a mechanizmov tvorby, kultúrnych obsahov a tvorivosti ako príznaku progresívneho rozvíjania kultúry ako celku. Tvorivosť totiž nie je stabilný prívlastok, zhodný s akoukoľvek spoločenskou aktivitou. Ako upozorňuje napr. M. S. Kagan, zástanca činnostnej koncepcie kultúry, kultúru nie je možné redukovať len na tvorivú činnosť človeka. Oproti činnostnej aktivite a tvorivosti stojí i pasivita a konzumácia. Tvorivosť je ale tou nedostatočne využívanou jedinečnou schopnosťou jednotlivca či skupiny rozvíjajúcou možnosti celku.

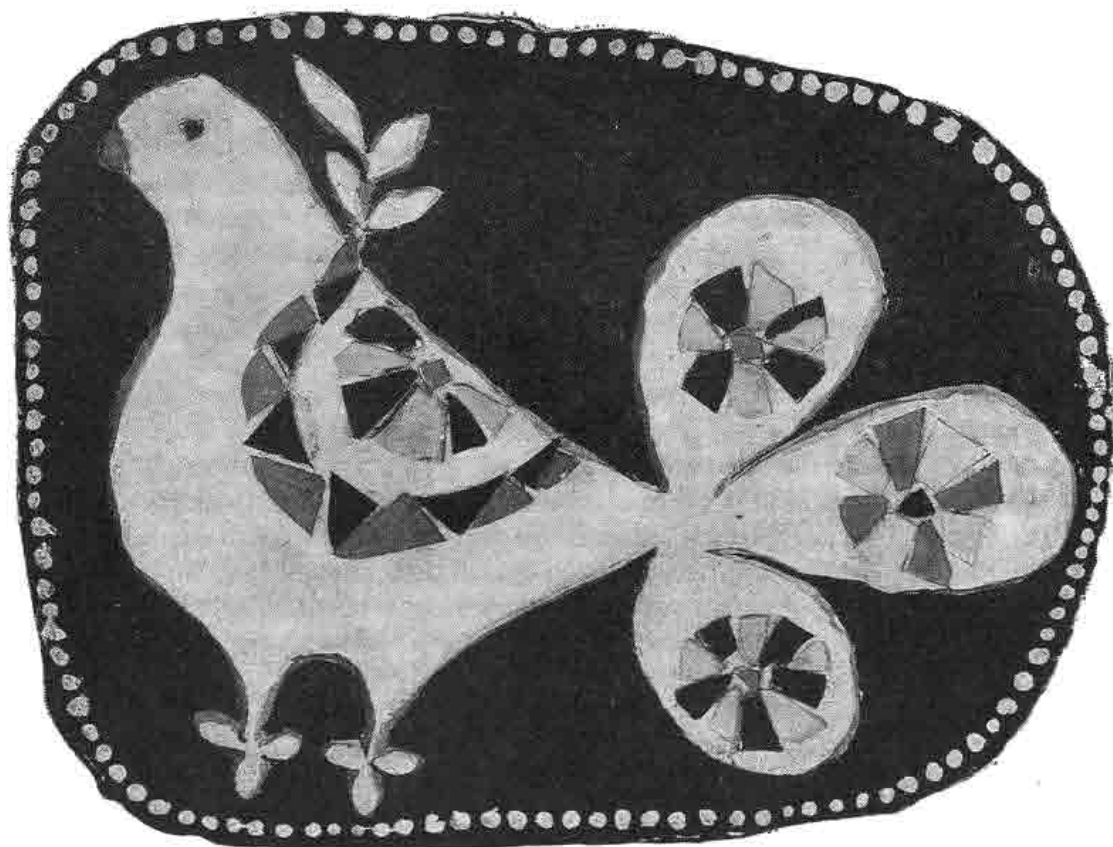
Zdá sa, že vo všeobecných teoretických úrovniach naša súčasná etnografia a folkloristika prevzala z týchto impulzov všetko, čo umožňuje vysvetliť jej špecifické miesto v štruktúre vied o kultúre a spoločnosti a formulovať vlastné výskumné ciele. Pre lepšie pochopenie zákonitostí

kultúrneho a spoločenského vývinu preto siaha k analýze konkrétnych etnokultúrnych fenoménov tvorby a tvorivosti. Chce tým hlbšie ozrejmiť vzťah kolektívneho a individuálneho v tvorivom procese, vzťah tradície a inovácie, vzťah tvorby a konzumácie kultúrnych obsahov, determináciu aktívneho osvojovania kultúrnych vplyvov a determináciu kultúrnej izolácie či pasivity. Východiskom pochopenia týchto jemných mechanizmov je človek a jeho interakcia s prírodou, konkrétnou kultúrnou tradíciou a konkrétnou spoločenskou komunitou.

Problém tvorby a uchovávanía kultúry sa v mnohom nezmenil. Mení sa len východisko a zorný uhol. Idea komplexného výskumu človeka, ktorý sa u nás postupne presadzuje do vedeckovýskumného programu, nám dáva dobré možnosti osvetliť mnohé proklamované, no neoverené pravdy. Problém kreativity je v nich skutočne bojovým poľom pre celý rad príbuzných i vzdialených disciplín.

Blokom príspevkov tohto čísla časopisu Slovenský národopis, zacieleným na problematiku kreativity, otvárame možnosti porovnania čiastkových i globálnych výsledkov konkrétnych vedeckých výskumov.

SOŇA BURLASOVÁ — MILAN LEŠČAK

Jana Faithová, 13. roč.: Holubica. Sadrový reliéf. LŠU Zvolen

Slovenský národopis

Časopis Národopisného ústavu Slovenskej
akadémie vied

Ročník 37, 1989, číslo 4

Vychádza štyri razy do roka
Vydáva VEDA, vydavateľstvo Slovenskej
akadémie vied

Hlavná redaktorka
Čl. kor. SAV BOŽENA FILOVÁ

Výkonná redaktorka
PhDr. ZORA VANOVIČOVÁ

Typografia: *Eva Kovačevičová*

Redakčná rada: PhDr. Ján Botík, CSc.,
PhDr. Soňa Burlasová, DrSc., doc. PhDr.
Václav Frolec, CSc., PhDr. Viera Gašparí-
ková, CSc., doc. PhDr. Emília Horváthová,
CSc., PhDr. Soňa Kovačevičová, CSc.,
PhDr. Igor Krištek, CSc., PhDr. Milan Leš-
čák, CSc., doc. PhDr. Ján Michálek, CSc.,
PhDr. Ján Mjartan, DrSc., doc. PhDr. Šte-
fan Mruškovič, CSc., PhDr. Viera Nosá-
lová, CSc., prof. Antonín Robek, DrSc.,
PhDr. Peter Slavkovský, CSc., PhDr. Vie-
ra Urbancová, CSc.

Redakcia: 813 64 Bratislava, Leninovo
nám. 12

Vytlačili Tlačiarne Slovenského národné-
ho povstania, št. p., Martin

Registr. zn. F 7091

Jednotlivé číslo Kčs 20,—; celoročné pred-
platné Kčs 80,—

Rozširuje, objednávky a predplatné prijí-
ma PNS — ÚED, Bratislava, ale aj každá
pošta a doručovateľ. Objednávky do za-
hraničia vybavuje PNS — Ústredná expe-
dičia a dovoz tlače, Gottwaldovo nám. 6,
884 19 Bratislava

© VEDA, vydavateľstvo Slovenskej aka-
adémie vied, 1989

СЛОВАЦКАЯ ЭТНОГРАФИЯ

Журнал Института этнографии Словацкой
Академии Наук

Год издания 37, 1989 № 4

Издается четыре раза в год

«ВЕДА», издательство Словацкой Академии
Наук

Редакторы Д-р Боžена Филова и Д-р Зора
Вановичова

Адрес редакции: 813 64 Братислава, Лени-
ново нам. 12

SLOWAKISCHE VOLKSKUNDE

Zeitschrift des Ethnographischen Institutes
der Slowakischen Akademie der Wissen-
schaften

Jahrgang 37, 1989, Nr. 4 Erscheint vier-
mal im Jahre

Herausgegeben vom VEDA, Verlag der
Slowakischen Akademie der Wissen-
schaften

Redakteure PhDr. Božena Filová und
PhDr. Zora Vanovičová

Redaktion: 813 64 Bratislava, Leninovo
nám. 12

SLOVAK ETHNOGRAPHY

Journal of the Ethnographic Institute of
the Slovak Academy of Sciences

Volume 37, 1989, No. 4

Published quarterly by VEDA, the Pub-
lishing House of the Slovak Academy of
Sciences

Managing Editors PhDr. Božena Filová
and PhDr. Zora Vanovičová

Editor: 813 64 Bratislava, Leninovo nám. 12

L'ETHNOGRAPHIE SLOVAQUE

Revue de l'Institut d'Ethnographie de
l'Académie slovaque des sciences

Année 37, 1989, No. 4

Paraît quatre fois par an. Editions de
VEDA, maison d'édition de l'Académie
slovaque des sciences

Rédacteurs: PhDr. Božena Filová et
PhDr. Zora Vanovičová

Rédaction: 813 64 Bratislava, Leninovo
nám. 12

Distributed in the socialist countries by
SLOVART Ltd., Leningradská 11, Brati-
slava, Czechoslovakia, Distributed in West
Germany and West Berlin by KUBON
UND SAGNER, D-8000 München 34, Post-
fach 68, Bundesrepublik Deutschland. For
all other countries, distribution rights are
held by JOHN BENJAMINS, B. V., Peri-
odical Trade, Amsteldijk 44, 1007 HA Am-
sterdam HOLLAND

Index 49 616
Cena Kčs 20,-